

Prebac NL en el Gers [medieval *Preyssac*] (Polge, *R.Int.Onom.* xvii, 36). En el dept. B.Pyr., dos mun. *Prebacq*, que P.Raymond, documenta com *Prexac* des del S.xi i que és dubtós identificar amb uns *Preciani* que P.Raymond, p.iii, voldria suposar situats allí.

PREIXENS

Poble de la Ribera del Sió, uns 5 k. a l'Oest d'Agramunt.

PRON: *pre'ššens* a Artesa de S. i La Sentiu (Casac. 1920); *preššens* a Cabanabona i Albesa 1931 (LL. 29, 215, 210).

MENCIONS ANT. Arnaldus de *Perexens* fou bisbe d'Urgell des de 1167 a 1195, segons les llistes de Gams, p.86.¹

Del NL: 1178: *Perexens* (Alart, *Priv.* 62); 1193: Berenguer de *Perexens* dóna al seu vassall B. d'Alòs «qui estat in *Perexens* ipsi eorum Capmansium» (MiretS., *Templ.*, p.189) o sigui que dóna una masada que els pertany, a un vassall que s'està a Preixens; 1279: *Perexenz* i 1280: *Perexenc* (*Rationes Decimarum* 184, 208); 1359: *Peraxens* (errt. *Peraxons*) (*CoDoACA* XII, 23).²

I com a nom de barons —sens dubte senyors o fills d'aquest poble, com ho havia de ser el bisbe N'Arnau de Perexens, també poderós senyor feudal. 1190: vobis Petro de *Perexenç* --- illo molendino roder qui molit in cecchia de Termes --- quantosque molendinos facere volueritis, vos Petrus de *Perexenç* ---» (MiretS., o.c. 261); 1193: Berenguer de --- (supra); 1213: Berengarius de *Perexenz*, doc. del bisbat d'Urgell (Valls Tab., *Priv. Andorra*, 409); 1279: Guillermoni de *Perexencio* (Valls, o.c. 426); 1398: Michel *Perexenç*, en el *Ll. de Vâlues* de Cast.Pna. (Sz.Gozalvo).

En resum, en tota la documentació medieval, u n à n i m e, el nom comença en *Per-*, mai *Pre-*; en la 2a. síl·laba, quasi sempre *-e-* (*Perexens*, *-nz*), amb una excepció, el tardà *Peraxens* de 1359. I en la terminació tenim *-nz* (*Perexenz*) 1190, 1190, 1201, 1206, 1213 (*-encio*), 1278, 1274, 1398, docs. tots de les zones en què encara es distingia llavors fònicament entre *ç/s* (*EntreDL* I, 14-16, mapa p. 102) i en textos amb bona garantia filològica; si bé, també hi ha *-ns* en alguns (1175, 1178, 1193, 1280, 1359), i part dels relatius al bisbe d'Urgell, són menys nombrosos, més moderns i sense aquelles garanties geogràfica i filològica.

ETIM. Meyer-Lübke n'havia suggerit una que semblava raonable, de PRISCIANUM llatí amb *é* per alteració aràbiga (*B DLC* XIV, 129) i no ho repeteix ja en els seus estudis dels NLL catalans en -ANUM del *BDC* XI, 1926.³ Cal, però renunciar a la seductora idea de M-

Lübke ja per l'evident raó geogràfica que *Preixens* és de bon tros massa al Nord i Nordest per un arabisme, la zona dels arabismes toponímics acaba a la Baixa Segarra encara que n'hi hagi molts entorn de Lleida i fins bastant més al Nord, en el Segre és entorn de Balaguer on la defensa dels moros es prolonga deixant-n'hi un petit nucli, però *Preixens* és lluny cap a l'Est, on ja hi ha arabismes; i notem que l'arabització fonètica -ANU, -ANOS > *en(s)* exigiria una empremta mora més forta encara que la permanència escadussera d'un mot aràbic en un topònim com *Calaf* p.ex. No hi ha casos de *-en* (-ANU) fora del Baix Aragó i el P.Val.; un cas extrem és el de *Granyena* (molts k. al Sud de Preixens) i encara hem hagut de constatar (s.v.) que de primer fou *Granyana*, substituït després per influència dels *Granena* lleidatans, més coneguts. També en *Barbens* hem hagut de renunciar a tal explicació per aquesta raó (i això que *Barbens* ja és molt més cap a Lleida) a causa de la forma antiga en *-nz*, *-nc*, que ens ha induït a una satisfactòria base en -ETIUS.

Aquest paral·lel induïx a una idea més seriosa. Per què no postular-li com a base un NP *PRISCENTIUS llatí? Encara que no consti en les fonts documentades (Schulze etc.) i tampoc Skok (§6) esmenta res d'això, tot i que troba molts noms derivats (en -ANUM, etc.) de la família de PRISCUS amb sufix. Però podria ser un cas més de creació del llatí tardà, tal com s'hi crearen *Laurentus*, *Vicentius*, *Prudentius*, *Potentius*; tal com hem postulat *Caprentius* (*Cabrenç* supra) *Calventius* (art. *Cubincà*) MERENTIUS (> *Merens* de l'Arieja) i Aebischer suposa un *Probentius* per a *Provençana*.

Només és que sorgeix una gran objecció. S'hi oposa la forma *Perexenç* amb *Per-* unànime, de les mencions medievals. Com que fora d'això era una explicació fàcil i prou convincent, no ens decidim a abandonar-la del tot. ¿Podria haver-hi una ultracorrecció? Es troba de vegades *Pralada* o *Perlada* per *Peralada*, *Pracomtal* <*Peracomtal*, *Pa*>radines, i hom ha vacil·lat entre *Prejoan* i *Perejoan* >*Pijoan*, *Peramany* *Permanyer*.

Tanmateix desenganyem-nos: si la *e* primera de *Perexenç* fos per una ultracorrecció, hi hauria excepcions ja antigues de manteniment de la suposada forma primitiva, que no n'hem trobada ni una. I en un nom documentat tan copiosament: entre 23 testimonis medievals (des del S.xii), ni un cas de *Pre-*, tots *Pere-* (o *Perax-* a. 1359). Notem també que en aquells casos de vacil·lació, en gran part és *Pera-* l'originari, no a la inversa. En realitat, doncs, no he de vacil·lar a descartar la hipòtesi *PRISCENTIUS NP.

Ens trobem amb un imperatiu fonètic inexorable: la base havia de ser *PERISCENTIO —o escriguem *PERISKENTIO— s'expliqui de qualsevol manera que sigui com s'expliqui. Si no en llatí ni romànic, al-